

การประชุมวิชาการระดับชาติ “นอร์ทเทิร์นวิจัย” ครั้งที่ 7th

Northern Research

การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

Solid Waste Management Of The People Wiangpapao Distric, Chiangrai Province

เมธี สุทธิศิลป์, เยาวภา เสียงดัง, และ ประภาพร คำแสนราช
Mathee Sootthasil, Yaowapha Siangdang and Prapaphorn Khamsaenrat

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนที่มีอายุ 18-60 ปี จำนวน 362 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เก็บข้อมูล ระหว่างวันที่ 23 ธันวาคม 2563 ถึง 5 มกราคม 2564 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ไคสแควร์ (Chi-Square) และ multiple logistic regression

ผลการวิจัยพบว่า

พบว่าประชาชนร้อยละ 59.9 มีการจัดการขยะมูลฝอยที่ไม่เหมาะสม และร้อยละ 40.1 มีการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสม ร้อยละ 40.1 มีทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยที่ดี ร้อยละ 85.6 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยที่ดี ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับน้อยกว่า 0.05 ได้แก่ผู้ที่ทำหน้าที่คัดแยกขยะในครัวเรือน และปริมาณขยะในครัวเรือนในแต่ละวัน โดยผู้ที่ทำหน้าที่คัดแยกขยะในครัวเรือนที่เป็นแม่บ้านมีโอกาสที่จะจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมเป็น 1.6 เท่าของผู้ที่ทำหน้าที่คัดแยกขยะในครัวเรือนที่ไม่ใช่แม่บ้าน ปริมาณขยะในครัวเรือนที่ทิ้งในแต่ละวัน 1-2 กิโลกรัม มีโอกาสที่จะจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมเป็น 3.0 เท่าของปริมาณขยะในครัวเรือนที่ทิ้งในแต่ละวัน 3 กิโลกรัม ขึ้นไป

ผลการวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ วางแผนในการจัดการขยะมูลฝอยการส่งเสริมทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย และรณรงค์ให้ครัวเรือนลดการทิ้งขยะให้น้อยลง

คำสำคัญ: การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน

ABSTRACT

This study was a survey study that aimed to investigate the solid waste management and the factors that affected the solid waste management of people in WiangPaPao District, Chiangrai Province. The sample group comprised 362 people aging between 18-60 years old and they were selected by using stratified random sampling technique. Data were collected through self-administered questionnaires during the 23rd December 2020 to the 5th January 2021. The data were then analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, Chi-square analysis, and Multiple Logistic Regression. The results of the study were concluded as follows:

The results showed that 59.9 percent of people had improper solid waste management, 40.1 percent of people found proper solid waste management, 40.1 percent of people indicated a good attitude on solid waste management, and 85.6 percent of them had a better knowledge and understanding on how to manage better on the solid waste. The factors that influenced the management of solid waste were statistically significant at less than 0.05 included the persons who served in the household waste management and the amount of household waste each day and the people who served as maids could have a proper management on the household waste to be 1.6 times that of those who did not serve as maids. The amount of household waste dumped daily 1-2 kg of solid waste management was likely to be appropriate to 3.0 times of the amount of household waste dumped each day up to 3 kg.

These findings suggested that the responsible authorities in the area should have a solid waste management plan in order to promote a positive attitude on solid waste management and to set a campaign to reduce household waste to a minimum.

KEYWORDS: Solid Waste Management of The People

บทนำ

ปัจจุบันสถานการณ์ขยะกำลังเป็นปัญหาไปทั่วโลก เพราะโลกมีประชากรเพิ่มขึ้น ในปี พ.ศ.2563 โลกมีประชากรจำนวน 6 พันล้านคน และคาดว่า ปี 2568 จะมีจำนวน 7.9 พันล้านคน ปี 2593 จะมีจำนวน 9.3 พันล้านคน ทั้งนี้ในทุกๆ 1 วินาที โลกมีประชากรเพิ่มขึ้น 2.4 คน มีการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ 390,000 ลูกบาศก์เมตร มีการละลายของธารน้ำแข็ง 1,629 ลูกบาศก์เมตร ปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศยังคงเพิ่มขึ้นทุกปี โดยปี 2562 มีปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศประมาณ 16 ล้านตัน หรือวันละ 43,800 ตัน เพิ่มขึ้น 0.84 ล้านตัน หรือร้อยละ 5.5 ตามการขยายตัวของชุมชนและประชากรที่เพิ่มขึ้น

อำเภอเวียงป่าเป้าแบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 7 ตำบล 92 หมู่บ้าน 18,448 ครัวเรือน ตำบลสันลี้มีจำนวน 2,146 ครัวเรือน ตำบลเวียงมีจำนวน 2,783 ครัวเรือน ตำบลบ้านโป่ง มีจำนวน 1,368 ครัวเรือน ตำบลป่าจ้าวมีจำนวน 3,527 ครัวเรือน ตำบลเวียงกาทอง มีจำนวน 3,242 ครัวเรือน ตำบลแม่เจดีย์ มีจำนวน 2,296 ครัวเรือน ตำบลแม่เจดีย์ใหม่ มีจำนวน 3,086 ครัวเรือน (ทะเบียนราษฎร, 2564) เป็นสาเหตุหนึ่งของการเกิดโรคระบาดได้ เพราะบ่อขยะนั้นถือว่าเป็นการจัดการขยะอย่างไม่ประณีต และอาจเกิดปัญหาของสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ตามมาอีกด้วย

ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรที่ทำงานในเขตอำเภอเวียงป่าเป้าจึงสนใจทำวิจัย “เรื่องการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน” โดยมุ่งเน้นที่จะศึกษาในส่วนของประชาชนในพื้นที่อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย เพื่อศึกษาถึงการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการรูปแบบการจัดการการเก็บขยะในชุมชนของเทศบาลตำบลป่าจ้าวต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาความรู้และทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตอำเภอเวียงป่าเป้าจังหวัดเชียงราย
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขต อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
4. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย โดยศึกษาในกลุ่มประชากรที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ในพื้นที่อำเภอเวียงป่าเป้า จำนวน 7 ตำบล 92 หมู่บ้าน รวมทั้งหมด 18,448 ครัวเรือน การวิจัยครั้งนี้ใช้เวลาประมาณ 1 เดือน ในการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบสำรวจ (Survey research) เพื่อศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย จำนวน 7 ตำบล 92 หมู่บ้าน รวมทั้งหมด 18,448 ครัวเรือน (ทะเบียนราษฎรอำเภอเวียงป่าเป้า, 2564) กำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณกลุ่มตัวอย่างที่ทราบจำนวนประชากรของ Daniel (2010)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ โครงสร้างของแบบสอบถามประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ประกอบด้วย 6 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เป็นแบบเลือกตอบเป็นคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยของประชาชนในอำเภอเวียงป่าเป้า ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด และแบบตรวจสอบรายการ (check list) โดยมีข้อความ 15 ข้อ ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้นโยบายการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 10 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด ใช้คำตอบแบบประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะ จำนวน 15 ข้อ ตอนที่ 6 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในอำเภอเวียงป่าเป้า ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด ใช้คำตอบแบบประมาณค่า (Rating scale) 3 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การหาความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม (Content Validity) โดยนำแบบ สอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายจำนวน 2 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิจากอำเภอเวียงป่าเป้าจำนวน 1 ท่าน ตรวจสอบหาค่า (Content Validity Index : CVI) แล้วนำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้มีความถูกต้องชัดเจนของเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษา การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยเอาแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงสมบูรณ์แล้ว ทดลองใช้กับประชาชนในตำบลป่าจ้าว จำนวน 30 คน

ผลการวิจัย

1. ลักษณะทั่วไปของประชาชน เป็นเพศชาย ร้อยละ 44.8 เพศหญิงร้อยละ 52.2 อายุของประชาชนส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 31-60 ปี ร้อยละ 78.5 ระดับการศึกษาประชาชนส่วนมากอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 59.1
2. การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนที่เหมาะสม ร้อยละ 40.1 และมีการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนที่ไม่เหมาะสม ร้อยละ 59.9
3. ความรู้และทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยที่ดี ร้อยละ 85.6 มีทัศนคติที่ดีในการจัดการขยะมูลฝอย ร้อยละ 40.1 และมีทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยที่ไม่ดี ร้อยละ 59.9
4. การรับรู้นโยบายและการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้นโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนส่วนมากมีการรับรู้ ร้อยละ 73.8 และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วม ร้อยละ 78.2
5. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ผลการศึกษาพบว่าลักษณะที่อยู่อาศัย ปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนในแต่ละวัน ผู้ที่ทำหน้าที่คัดแยกขยะในครัวเรือนเป็นประจำ และทัศนคติในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน มีความสัมพันธ์กับการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ p-value < 0.05
6. ปัจจัยที่มีอิทธิพลและสามารถทำนายการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลและสามารถทำนายการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนได้ดีที่สุด คือ ปริมาณขยะในครัวเรือนในแต่ละวัน และผู้ที่ทำหน้าที่คัดแยกขยะในครัวเรือน